

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 10631
Tarih : 20.10.2025

24446

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Sağlık Bakanı Kemal Memişoğlu* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ceylan AKÇA CÜPOLO
Diyarbakır Milletvekili

Devletler idari sınırları içindeki farklı dilleri konuşan halkların varlığını iç bütünlük için potansiyel bir tehdit olarak kabul edip bu **dillerin kullanımını caydıracak politikalar** tasarlayabildiği gibi; bu halkların güvenini kazanmak, kültürel zenginliği devletin karakteristik bir yapısı haline getirmek, **dil çeşitliliğini korumak ve kullanımını teşvik etmek** için de tasarlayabilmektedir. Türk, Kürt, Arnavut, Azeri, Arap, Boşnak, Bulgar, Çerkes, Çingene, Gürcü, Ermeni, Hemşinli, Laz, Pomak, Rum, Süryanilerden oluşan **çok dilli halklar mozaiki olan Türkiye'de** anadiller; bölgesel olarak yoğunlaşarak coğrafi yayılım göstermektedir. Bu yönüyle bölge üniversitelerinde Kürtçe (Kurmancî ve Zazakî) dil ve edebiyat bölümlerinin açılması, yine Kürtçe'nin bölge bazında ilköğretimde seçmeli ders olarak örgün eğitime dahil edilmesi, TRT Kurdî'nin kurulması, anadillerin korunması ve teşvik edilmesi açısından oldukça anlamlı gelişmelerdir.

Ancak yapılan araştırmalar bir dilin; ekonomik faydaya sahip olduğunda, yani onu konuşmak finansal ve profesyonel avantajlar sağladığında yaşayabildiğini yahut tam tersi ekonomik fayda sağlamayan dillerin azalma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Bir başka ifadeyle; özel-sivil-kamu kurumları o dili konuşan çalışanlara ihtiyaç duyuyorsa, söz konusu dil küresel ticarete kullanılıyorsa, güçlü bir kültür varlığı var ve bu varlık kültür endüstrisi ögesiye, teknoloji ve medya platformlarında kullanılıyorsa, hülasa bireyler bu dille geçimini sağlıyorsa canlılığını korur. **Aksi takdirde ekonomik baskının, insanları baskın dillere doğru iteceği bilinmektedir.** Dünyada sayısız örneği bulunmakla beraber, sınırları içinde yerel halk tarafından konuşulan dilleri ekonomi dillerine dönüştüren en iyi uygulama örnekleri İrlanda'da İrlandaca için, Galler'de Galce için, İsrail'de İbranice için, İspanya'da Katalanca ve Bask dilleri için, Kanada'da Fransızca için, Yeni Zelanda'da Maori dili için görülmektedir. Bu örneklerin tamamının ortak noktası; uygulamadaki **dil politikalarının vitrinlik değil, bütüncül bakış açısı ve ekonomik işlevsellikle desteklenmiş ömürlük dil politikaları** olduğu anlaşılmaktadır.

- Bu bağlamda:

1. Bakanlığınızın sunduğu **kamusal hizmetlerden hangileri Türkçe dışında farklı bir dille sunuluyor?** Sunulduğu hizmetlere göre ayrıştırılmış bu diller nelerdir? Kürtçe bu dillerden biri midir?
2. Bakanlığınıza bağlı olup, **Kürtçe dil bilme zorunluluğu/yeterliliğiyle istihdam edilen personel** var mıdır? Varsa; bunların mesleklerine göre ayrıştırılmış sayıları kaçtır?
3. Türkçe dışında herhangi bir dil bilme zorunluluğu/yeterliliğiyle istihdam edilen personeliniz var mıdır? Varsa; bu personelin dillere ve mesleklere göre ayrıştırılmış sayıları kaçtır?
4. Bakanlık ve bağlı kuruluşlarının **resmi web siteleri** Türkçe dışında hangi diller için erişim hizmeti sunmaktadır? Kürtçe bu dillerden biri midir?
5. Bakanlık hizmetleri için geliştirip kullanıma sunduğunuz kaç **telefon uygulaması (aplikasyon)** vardır? Bunlar Türkçe dışında hangi diller için erişim hizmeti sunmaktadır? Kürtçe bu dillerden biri midir?
6. Bakanlık ve bağlı kuruluşlarının **bülten, dergi, plan, rapor gibi her neyden basılı dokümanları** Türkçe dışında hangi dillerde basılmaktadır? Kürtçe bu dillerden biri midir?
7. Bakanlığınızın toplamakla mükellef olduğu vergilerden, Türkçe dışında bir **dil bilme zorunluluğu/yeterliliğiyle sağlanan vergi indirim uygulaması** var mıdır? Varsa bunların dillere göre ayrıştırılmış olarak yararlanıcı işletme ve/veya kişi sayısı kaçtır?
8. Bakanlığınızın burs, hibe/fon dağıtım ve/veya sübvansiyon desteği hizmeti var mıdır? Varsa; herhangi bir **dil bilme zorunluluğu/yeterliliğiyle dağıtılan bursların, hibe/fonların ve/veya sübvansiyonların** dillere göre dağılımı nasıldır? Kürtçe bu dillerden biri midir?
9. Bakanlığınızın Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi (IKBY) ile imzalanmış herhangi bir iş birliği protokolü/anlaşması var mıdır? Varsa; bu protokolün/anlaşmanın belge dili nedir? Bu protokolü/anlaşmayı uygulamak, izlemek ve raporlamak için istihdam edilen Kürtçe bilen kişi sayısı kaçtır?